

*Шапошник Анастасія Олександрівна
аспірантка кафедри
господарського права
НІОУ ім. Ярослава Мудрого*

ЩОДО ПРОБЛЕМАТИКИ ПОСЛУГ В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Однією з провідних тенденцій теперішнього часу є швидкий темп зростання сфери послуг, низку сегментів якої в теперішніх умовах неможливо розвивати без залучення інновацій. Поточний рівень становлення провідних країн демонструє динамічний розвиток різних видів послуг і їх ринків, в тому числі із залученням інноваційних процесів.

Окремим аспектам становлення та розвитку інновацій присвячені роботи багатьох науковців, зокрема: Ю.С. Атаманової, О.А. Белянєвича, Р.П. Бойчука, О.М. Давидюка, Д.В. Задихайла, К.Ю. Іванової, В.С. Мілаш, О. Д. Святоцького та інших, але питання правової природи послуг в інноваційній сфері та їх договірної – правове забезпечення не отримали достатньої уваги з боку вітчизняних науковців.

До недавнього часу, як економічна, так й правова література присвячена інноваціям, в тому числі в сфері міжнародної торгівлі, концентрувалася практично тільки на виробничому секторі. Дане логічно, тому що основна частина міжнародної торгівлі протікала промисловими та сировинними

товарами, а інновації традиційно асоціювалися з новими або вдосконаленими якісними характеристиками товарами. Сектор послуг ігнорувався, оскільки виробництво і споживання послуг, відбувалося в більшій мірі в межах національних кордонів, ніж на світовому ринку. Також це відбувалося певною мірою через несформованість законодавчого підходу щодо розуміння інноваційних послуг як різновиду інновацій та як наслідок складність визначення об'єму інновацій у цій сфері, відмінностями у інноваційних процесах в межах різних галузей сфери послуг. Однак наростаюча кількість вивчень нинішніх спрямувань інноваційних процесів допомогли дізнатися, що витрати на науково – дослідну роботу складають лише частку всіх витрат підприємства на інновації. У тому числі і у промисловості науково – дослідні витрати складають лише приблизно п'ятдесят відсотків загальних інвестицій в інновації, а в сфері послуг дана частина ще менша.

Сфера послуг та інновацій, що мають стрімкий розвиток за нинішніх умов господарювання, розглядаються країнами як потенційний ресурс динамізму для національних економік та, зокрема, як спосіб подолання «пастки середнього доходу».

Основні чинники, які стримують інноваційну діяльність, зокрема надання послуг в інноваційній сфері, пов'язані з нестабільністю фінансового стану та браком власних коштів індустриальних підприємств, надмірними кредитними ставками банків і відсутністю довгострокового кредитування, відсутністю належної допомоги в інвестиційній та інноваційній сфері держави, слабкими мотиваційними чинниками впровадження інновацій, незацікавленістю інвесторів в інноваційному інвестуванні, нерозвиненою вітчизняною інноваційною інфраструктурою тощо. Фрагментарне законодавче забезпечення інноваційної діяльності загалом та послуг в інноваційній сфері зокрема сприяє правовій невизначеності суб'єктів господарювання та як наслідок відсутності чітко окреслених меж здійснення господарювання. Нормативно – правове регулювання має здебільшого застарілий характер та не відповідає умовам сьогодення, оскільки останні зміни до галузевого законодавства датуються 2012 роком, а як вже зазначалось, інноваційна сфера перебуває у стрімкому підвищенні свого потенціалу та потребує своєчасного й впорядкованого законодавчого закріплення, зокрема у вигляді кодифікованого закону щодо інноваційної сфери загалом, або спеціальних законодавчих актів, на зразок щодо надання послуг в інноваційній сфері, котрий визначить основні терміни, суб'єктів здійснення даного виду діяльності, їх права та обов'язки, закріпить договірні конструкції та відповідальність сторін.

Сфера послуг визначається активним ростом обсягу наукових вивчень і досліджень, при цьому дане стосується практично всіх типів послуг, в тому числі

послуг в інноваційній сфері. На доктринальному рівні існують спроби аналізу окремих видів послуг в інноваційній сфері або здійснюється їх розгляд в контексті інноваційних продуктів, з огляду на це виникає потреба у подальшому дослідженні даної галузі та її модернізації.

Нормативно – правове регулювання надання послуг в інноваційній сфері є важливою складовою реформування економіки країни, спрямованого на підвищення стійкості до впливів зовнішнього середовища в умовах кризи світової економіки. Проте, питання правового регулювання послуг в інноваційній сфері залишаються поки маловивченими. В існуючій науковій літературі, в основному, вивчаються правові питання, які, за своєю суттю, повинні ґрунтуватися на економічному змісті інновацій.

В даний час під послугами в інноваційній сфері потрібно розуміти не просто новий спосіб задоволення потреб споживача, але такий новий спосіб, який забезпечує можливість отримання додаткового економічного або соціального ефекту. У разі відсутності такого ефекту, навіть за умови суттєвих якісних змін в характеристиках послуги, її можна визначити, як «новостворену».

Усе вищевикладене актуалізує необхідність подальшого наукового осмислення послуг в інноваційній сфері задля формування теоретичних засад їх господарсько – правового регулювання, визначення особливостей надання та формування на їх основі пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства, зокрема в частині їх договірно – правового забезпечення.